Kristigs Wehstnesis.

Populari sinisks garigs laikraksts.

Isnahk katra mehnescha pirmâ treschdeenâ un maksâ peesuhtot ar wiseem peelikumeem — 2 krahsumi „Ewangelijuma Dseesmu", 24 peelikumi behrneem („Labâ Wehsts") un 6 lokschnes „Jaunâ Deriba ar paskaidrojumeem" — pa gadu 1 rubli.

Redakzijas un ekspedizijas adrese: P. Lauberту, Митава, Конная 5, Курл. губ. (P. Laubert, Mitau, Pferde Str. Nr. 5, Courland, Russia.)

№ 12. Dezembri 1908. Isnahk 3. gadu.

Gada beigâs.

Atkal gads, treschais gads pagahjis „Kristigam Wehstnesim", apmeklejot sawus draugus un labwehlus. Atkal peenahzis brihdis, kur waj nu jaapstiprina, waj ari jaisbeidsch lihdschinejais sakars. Waj tahdâ gadijumâ gan wahrdinsch leeks?

Runajot par pagahjuschu gadu, „Kristigs Wehstnesis" daschâ sinâ juhtas paradneeks saweem lasitajeem un mihki luhdsch winu atwainot. Newis slinkums, waj negodigums, bet gan newaka ir padarijuse winu par paradneeku. Bet paradu jau arween wehl war islihdsinat — dotos solijumus ispildit, ja ne nahkoschâ, tad kahdâ zitâ gadâ! — Paschkirstot „Kristiga Wehstnescha" pagahjuschâ gada gahjumu, ir jau ari weens, otrs darbs weikts, kam muhschibas wehrtiba. Nenoleedsami raksteens „Bihbele un pustizigee" ir dascham labam stiprinajis tizibu us wezo, mihlo grahmatu, Bihbeli, kà deewigu grahmatu un dsihwes noteizeju; nenoleedsami stahsts „Wina pehdâs" — Ko gan Jesus daritu?" ir schkihstijis weena, otra nopeetna Deewa behrna dsihwi, waj wismas pamudinajis pahrdomat sawu staigaschanu; nenoleedsami sinas par garigàm kustibam wisâ pasaulê ir bijuschas patihkamas un pamahzoschas. „Jauna Deriba ar paskaidrojumeem" ir isnesusi no Deewwahrda dsikumeem daschu labu dimantu — galwenà stuhdija bij draudsesdsihwe wispahri, „Antikrists" un isturetschanas pret nekahrtigeem draudseslozekleem — wisi muhslaika garigàs dsihwes deenasjautajumi un nepeezeeschami deenasjautajumi. Kori ir sanehmuschi diwas „Ewangelijuma Dseesmas", behrni 24 numurinus sawas awisites.

Bet ko nu nahkoschâ gadâ? Tihri bailes, ko solit, jo, kas sin, waj nepaleek „Kristigs Wehstnesis" atkal ko paradâ! Nu, wismas drihkstam gan atklaht saweem draugeem sawus nodomus nahkoschà gada rakstneezibas darbâ. Diwi leeli nodomi muhs nodarbina jau ilgaku laiku: Raksteeni par garigo darbu garigâs sapulzês, eewehrojot sewischki sludinataja un swehtdeenasskolotaja darbu tajâs, un raksteeni par preekschmetu „Bihbeles Deewa religija diwdesmitâ gadu simtena gaismâ". Raksteeni par pehdejo preekschmetu apstrahdàs „Kristiga Wehstnescha" programas tizibasmahzibas lauku, kas lihds schim „Wehstnesi" mas tizis eewehrots. Tur mehs starp zitu apskatisim, kas ir bihbeliska atgreeschanàs, kas bihbeliska kristiba, kas bihbelisks sw. wakarinsch, kas bihbeliska draudse. Tad nahkoschâ gadâ „Jaunâ Deribâ ar paskaidrojumeem" tiks isskaidrota gada pirmâ puse — Galateeschu Grahmata, otrâ puse 1 Korinteeschu; tiks isdoti VIII. un IX. „Ewangelijuma Dseesmu" krahsumi un 24 numuri „Labàs Wehsts". Sewischki aisrahdam us Galateeschu Grahmatu. Ta ir walnis pret bausslibneekeem, Sabatisteem, kas leek juhgu us mahzekla kaklu, Ap. D. 15, 10. Schis tagad taisni deenas jautajeens.

Kahds isteizees, ka labs kristigs laikraksts ir tikpat daudz wehrts, kà kristiga augstskola. Ja nu winsch ari nebuhtu tikdaudz wehrts, kà kristiga augstskola, tatschu tikdaudz wehrts, ka weens ewangelists jeb misionaris winsch droschi ir. Kristigas augstskolas un ewangelistus un misionarus pabalsta ar prahwàm naudas sumam un tas ir pareisi. Waj tad nu nebuhtu ari pareisi, pabalstit kristigu laikrakstu? „Kristigs Wehstnesis" nu nesagarda naudas pabalstus, bet winsch luhdz sawus draugus un labwehlus, aizinat winu ari 1909. gadâ weesos un mehginat tam atdarit durwis daudzu zitu namos, kur winsch lihds schim wehl naw tizis usnemts.

Us to tirsnigu rokasspeedeenu!

Kristigs Wehstnesis.

Wina pehdâs — „Ko gan Jesus daritu?"

(Beigas.)

„Bet waj ne, wina loti neparasta preekschsihme? Waj war eedomatees" — Wirdschinija usskaitija kahdas peezas, seschas slawetas operu dseedatajas — „ka kahda no winàm daris to, ko Raele?"

„Nedomaju", Rolins atbildeja ihsi. Newaru eedomatees, ka—" winsch mineja tàs jaunawas wahrdu ar to sarkano saulessargu, kas bij luhgusi Wirdschiniju, pawadit tàs us Tschetrstuhri — „daritu, ko tu dari, Wirdschinij".

„Tà pat ari es newaru eedomatees, ka—" Wirdschinija te mineja kahda jauna sabiedribas warona wahrdu — „eetu pa beedribam apkahrt un daritu tawu darbu, Rolin".

Kluseduami abi staigaja no weena sahles gala us otru.

„Runajot par Raeli", eesahka Wirdschinija, „Rolin, kapehz tu isturees pret winu tik sweschi un formiski? Domaju, Rolin — atwaino mani, ja tewi apwainoju — wina juhtas aisskahrta. Esi tatschu druska laipnaks pret winu. Nedomaju, ka Raelei patihk tawa pahrgrosità istureschanàs."

Rolins peepeschi apstahjàs. Winsch, likàs, bij koti usbudinats. Winsch atswabinaja sawu elkoni no Wirdschinijas rokas un nogahja us sahles otru galu. Tad winsch atgreesàs, rokas sew us muguras usliza, peenahza tuwak mahsai un sazija: „Wirdschinij, waj ta tu wehl nenoproti manu noslehpumu!"

Wirdschinija usluhkoja winu isbrihnijusès, tad nosarka druska; wareja manit, ka wina bij usminejuse Rolina noslehpumu.

„Es nekad neesmu mihlejis kahdu zitu seeweeti, ka tikai Raeli Winslo." Rolins tagad runaja deesgan meerigi. „Tai deenâ, kad juhs sche sarunajatees par konzertbeedribas peedahwajumu Raelei, luhdsu to, lai ta taptu mana seewa. Tas bij us galwenàs eelas. Wina mani atraidija, kà es sapratu. Kà eemeslu wina man teiza, ka man neesot nekahda mehrka dsihwê. Tas bij jau ari teesa. Tagad, kur man ir mehrkis, tagad, kad esmu tapis zits zilweks, waj ta tu neredsi, Wirdschinij, zik gruhti man ir kautko sazit? No Raeles dseedaschanas esmu ari tizis atgreests. Un tatschu tai wakarâ, kamehr ta dseedaja, man jasaka weenteesigi, ka wisu to laiku man naw bijuschu zitu domu par winas dseedaschanu, ka tikai tàs, ka winas dseesma ir Deewa wehsts. Tizu, ka manas mihlestibas weetu us winu bij pa to laiku eenehmusi mihlestiba us Deewu un manu Pestitaju." Rolins kluseja, tad winsch turpinaja, druska usbudinats. „Wehl tagad mihlu winu, Wirdschinij. Bet nedomaju, ka ta mani kahdreis spehs mihlet." Winsch apkluja un luhkojàs mahsas sejà ar skumju smaidu.

„Nestinu sazit par to kautko," runaja Wirdschinija pate pee sewis. Wina bij eewehrojusi Rolina skaisto seju. Wina agrakàs palaidnigàs dsihwes sihmes gandrihs wisas bij tur tagad issuduschas, stingree luhpu waibsti norahdija us wihrischkibu un duhschu, skaidràs azis noluhkojàs brihwi winai azîs, stahws stalts un peewilzigs. Tagad Rolins bij wihrs. Kapehz gan lai ar laiku Raele nemihletu to? Droschi ween wini abi dereja weens preeksch otra, sewischki tagad, tur winu mehrki dsihwê bij raduschees no teem paschem kristigeem usskateem.

Wina teiza druzku par to Rolinam, bet winsch neatrada tur daudz eepreezas. Kad wini beidsa runat, Wirdschinijai palika tàs sajuhtas, ka Rolins ees sawu isweheleto zelu tahlak, mehginadams tuwotees beedribu tauschu usdsihwotajeem, un gan neisswairisees meklet atgadijumu ar Raeli satiktees. Winsch neustizejàs sawàm spehjam, noteikt par sawàm juhtam. Wirdschinija manija, ka winsch pat baidijàs domat par otrreizeju atraidijumu gadijumâ, ja winsch liktu Raelei manit, ka winsch winu mihl tà pat kà agrak.

Nahkoschâ deenâ Wirdschinija nogahja us „Deenas Lapas" kantori, lai apmekletu Normani un nokahrtotu no sawas puses sihkumus, kas atteezas us awises isdoschanu winas tagadejos apstahklos. Ari Makswels bij klaht pee apspreeschanàs un nu wisi trihs weenojàs, ka neskatotees us to, ko Jesus, kà deenas awises isdewejs daritu sihkumos, Winsch galwenâs leetâs tomehr liktos waditees no teem paschem pamata nosazijumeem, kas Tam bij kà pasaules pestitajam.

„Esmu mehginajis usrakstit sche, kas man likàs, ko Jesus buhtu darijis," sazija Edwards Normanis. Winsch lasija no papira, kas tam bij preekschâ us rakstama galda. Indrikis Makswels atzerejàs sawa pascha mehginajumus, usrakstit kaut ko redsamu us papira, ko winsch domaja, ka Jesus to warbuht buhtu darijis, un ari Miltona Wraita ussihmejumus wina weikalâ.

„Mana ussihmejuma usraksts ir:

Ko gan Jesus daritu kà Edwards Normanis, deenas awises isdewejs Nehmondâ?

1. Winsch nekad neatkautu nodrukat sawâ awisê teikumus, waj bildes, ko waretu saukt par klikteem, waj nekreetneem, waj netihreem kaut kahdâ sinâ.
2. Warbuht Winsch waditu awises politisko daku, skatotees no nepartejiska tautiskuma, arween raudsidamees, ka tiktu gahdats par tauschu labklahschanos. Pahrrunajot politiskus jautajumus awisê, Winsch nekad nemehginatu istapt kahdai partijai, bet arween aisstahwetu taisnibu. Ar zitteem wahrdeem issakotees, Winsch pahrrunatu politiskos jautajumus tà, kà arween tiktu weizinata Deewa walsts semes wirsû.

Normanis apstahjàs lasit us brihtinu. „Juhs sapratat, tas nu ir mans isskaidrojums par Jesus warhuhtigo darbibu politiskàs leetâs, pahrrunajot winas awisê. Negribu spreest par zitteem awischu isdewejeem, kuru usskati par Jesus warhuhtigo darbibu war buht zitadi. Weenteesigi esmu mehginajis atbildet jautajumu: Ko Jesus daritu kà Edwards Normanis. To atbildi, ko us scho jautajumu esmu par pareisu atradis, esmu sche usrakstijis".

3. Galwenais usdewums un mehrkis deenas awisei, ko Jesus waditu, buhtu, darit Deewa gribu. Tas ir, Wina galwenais noluhks, isdodot deenas awisi, nebuhtu saraust naudu, waj eeguht politiskus eespaidu, bet gan wadit awisi tà, ka katram awises lasitajam buhtu gaischi redsams, ka Winsch wispirms dsenas pehz Deewa walstibas zauri sawu awisi. Schis mehrkis deh noluhks buhtu tik noteikts un nepahrprotams kà mahzitaja, waj misionara, waj kahda zita nesawtiga kristiga darba leezineeka mehrkis.
4. Wisi schaubigi sludinajumi tiktu atraidìti.

5. Jesus atteezibas pret wiseem, kas kaut kahdâ sinâ nodarbotos pee awises, buhtù wissirsnigakàs.

„Spreeschot pehz saweem peedsihwojumeem," sazija Normans, pazeldams azis no sawa raksta, „domaju, ka Jesus eewestu deenischkâ weikalu dsihwê preeksch Sawas awises darbineekeem kahdu lihdsdarbibas, jeb lihdsdalibas, tas ir, tahdu weidu, pehz kura ari awises strahdneeki dalitos awises pelnâ. Lihdsdalibas weids weizinatu leelaku usupureschanos preeksch weikala, pee kura wisi buhtu saistiti un wisi teektos us to paschu leelo gala mehrki. Paschulaik strahdaju pee tahda plahna un es esmu pahrleezinats, ka tam buhs panahkumi. Katrâ sinâ, ja tik reis katrs darbineeks sahks mihlet to weikalu, kurâ winsch strahdà un ja no weikala attahlina nosazijumus, pehz kureem wisu labumu no weikala dabù weens wihrs, waj kahda beedriba, tad nemas newar zitadi buht, ka janodibinajas sirsnigam sakaram starp isdeweju, sinotajeem, salizejeem un drukatajeem un kuru katru zitu, kas kà neka nodarbinats pee awises. Schis sirsnigais sakars atspogulotos ne tikai mihlestibâ un lihdsjuhtibâ preeksch weikala, bet ari tajâ pelnâ, ko weikals atnestu."

6. Kà deenas awises isdewejs muhsu apstahklos, Jesus eerahditu Sawâ awisê apraksteem par kristigu darbu pasaulê wairakas slejas. Winsch atkautu, domajams, weselu lapas pusi pahrlabojumeem, sadsihwes jautajumeem, draudschu gariga darba usnehmumeem un lihdsgàm parahdibam un kustibam.

7. Winsch daritu wisu, ko tik eespehtu sawâ awisê, lai apkarotu dsertuwes kà zilwezes eenaidneezes un kà muhsu tagadejàs ziwilisazijas newajadsigu daku. Winsch to daritu, neeewehrodams kauschu juhtas schai leetâ un sinams, ari neraudsidamees, waj wina awises lasitaji zaur to pamasinajas, waj wairojas.

Atkal Normans pawehrsa skateenu no sawa raksta uz saweem weeseem. Es tikai atsihmeju sche sawu weenteesigo pahrleezibu. Sinams, neteesaju zitus kristigos, kas isdod awises ar zitadu wirseenu. Bet kà es saprotu Jesu, tad tizu, ka winsch isleetotu Sawas awises eespaidu, lai isstumtu dsertuwi pilnigi no tautas politiskàs un saimneezìskàs dsihwes ahrâ.

8. Jesus neisdotu swehtdeenas isdewumu.

9. Winsch nodrukatu pasaules jaunakàs sinas, kas laudim derigas sinat. Pee leetam, ko wineem newajaga sinat un kuras nebuhtu janodrukà, japeeskaita swehriskàs sazihstes zihnas, garee noseegumu aprojumi, newehlamee, neglihtee gimenes dsihwes notikumi, waj ari kursch katrs zits gadijums, kas buhtu nesakanâ ar pirmo nosazijumu schajâ ussihmejumâ.

10. Ja Jesum buhtu preeksch isleetoschanas Sawas awises labâ tikdaudz naudas kà mums, tad Winsch domajams mehginatu Sew nodroschinat wislabakos un kreetnakos kristigos, wihreeschus un seewectes, lai tee lihdsdarbotos, leetu pabalstiru. Tas buhs mans mehrkis. Jau nahkoschàs deenàs, zeru, spehschu to jums rahdit.

11. Neskatotees uz sihkumeem, ko awises attihstiba pehz sawa plahna prasis, galwenais nosazijums, pehz ka jarihkojas, arween buhs, isplatit Deewa walsti pasaulê. Schis leelais pamata likums noteiks wisus sihkumus.

Edwards Normanis pabeidsa lasit sawus ussihmejumus. Winsch bij loti domigs. „Esmu ussihmejis tikai truhzigu plahnu. Simtàm domu man galwâ, kà padarit awisi par waru, tikai neesmu winas galigi noslehdsis. Schis ussihmejums tikai eedwehsums. Esmu scho plahnu pahrrunajis ar ziteem awischneekeem. Daschi no wineem teiz, ka no manas awises isnahkschot tikai neeziga swehtdeenasskolas lapele. Ja ari no manas awises wairak nekas neisnahktu, ka tikai tikdaudz labuma, zik no kreetnas swehtdeenasskolas, tad jau ari buhtu deesgan labi. Nesaprotu, kapehz laudis, kad tee grib apsihmet kautko par sewischki neezigu, tuhlin atsauzàs uz swehtdeenasskolu un salihdsina ar to. Wineem ir jasin, ka swehtdeenasskola muhsu deenâs ir weens no wislabakeem, wissvehzigakeem lihdsekleem schis semes ziwilisazijâ. Labas leetas daudz wairak eespehj ne kà sliktas. Saku wehlreis, ka wiss atkarajas no Rehmondas kristigo pabalsta. Sche ir wairak ne kà diwdesmit tuhkstoschi draudseslozeklu schinî pilsehtâ. Ja tikai puse no teem pabalsta „Deenas Lapu", tad wina ir nodroschinata. Ko juhs domajat, Makswel, waj drihkstam zeret uz tahdu pabalstu?"

„Nesinu deesgan par to, lai spehtu dot wispusigu atbildi. Tizu awises panahkumeem no wisas firds. Ja wina pastahw weenu gadu, ka Wirdschinijas jaunkundse sazija, tad naw nemas jarunà, ko awise spehj isdarit. Galwenà leeta buhs, isdot tahdu awisi, kahdu pehz muhsu labakà spreeduma Jesus warbuht gribetu, un eeweetot winâ wisus kristigàs sapraschanas augkus, spehku, isglihtibu un atsihschanu un ismest no tàs ahrâ un pasudinat katru leekulibu, nejehdsigu eekarschanos tizibas leetâs, schaursirdibu un zitu wisu, kas Jesus garam preti. Schahda awise isaizinàs to wislabako, ko zilweka domas un darbiba spehj dot. Kristiga deenas awise ir zeeniga un wehrta, ka pee tàs wisus sawus spehkus isleeto pasaules wisleelakee, slawenakee wihri."

„Ja", sazija Normanis pasemigi. „Bes schaubam isdarischu leelas kluhdas. Man loti wajadsigs daudz gudribas. Bet es wehlos darit, kà Jesus daritu. Ko Winsch daritu? Esmu to prasijis ikdeenas un prasischu arween un darischu pehz dabutàs atbildes?"

„Es domaju, ka mehs sahkam saprast", sazija Wirdschinija, „winas pawehles nosihmi: „Peeaugat muhsu Kunga un Pestitaja Jesus Kristus schehlastibâ un atsihschanâ." Skaidri sinu, ka es nesinu wisu, ko Winsch daritu, sihkumos, pirms neesmu mahzijuses, pasiht Winu labaki."

„Ta loti leela pateesiba," sazisa Makswels. „Esmu sahzis saprast, ka es nespehju issinat, ko warbuht Jesus buhtu darijis, pirms neesmu labaki mahzijees pasiht, kas Wina gars. Pehz manàm domam tas wisleelakais jautajeens wisâ zilweka dsihwê ir sakopots prasijeenâ „Ko gan Jesus daritu?" ja, kà mehs to jautajam, mehs ari mehginam atbildet to, augot Jesus pascha atsihschanâ. Mums japasihst Jesus, pirms spehjam darit, ko Winsch darijis."

Kad starp Wirdschiniju un Edwardu Normani bij nokahrtoti sinamee rehkini, tad Normanam bij peezsimtuhkstoschi dahleru, ko winsch wareja isleetot weenigi kristigas deenas awises isdoschanai. Kad Wirdschinija ar Makswel

bij aisgahjuschi, tad Normaņs aissleh̄dsa durwis ais ſewis un weens pats Deewa klahtnibâ luhdsâs kà behrns palih̄dsibu no ſawa Wisſpehzigà Tehwa. Wiszaur wina luhgſchanu, kad winſch bij nometees zelos pee ſawa rakſtamgalda, wilkàs apſolijums „Ja kahdam no jums gudribas truhkſt, tas lai luhdſas no Deewa, kas wiſeem labpraht dod un neweenam nepahrmet — tad ta winam taps dota.“ Droſchi ween wina luhgſchanai wajadſeja tikt atbildetai un Deewa walſtibai tikt weizinatai zaur ſcho Deewa ſpehka eerozi — zaur wareno awiſchneezibu, kas tik loti bij paſemota zilweka mantkahres un goda nizinajamai eeguhſchanai.

Pagahja diwi mehneſchi. Tajos bij daudſ kas darits un aiſſneegts Rehmondâ, ſewiſchki pirmâ draudſê. Neſkatotees uſ waſaras leelo karſtumu, kas paſchulaik bij eeſahzees, Kriſtus mahzekli, kas bij ſolijuſchees darit, kà Jeſus buhtu darijis, wehl arween turpinaja pehzſapulzes ar ſajuhſmu un ſpehku. Grehjs bij pabeidſis ſawu darbu Tſchetrſtuhrî un pawiſchi ſkatotees nekahda ſtarpiba nebij manama ſtarp tureenes agrako un tagadejo dſihwi, kaut gan pateeſibâ tur ſimtâs gimenês bij eeſahkuſês pilniga dſihwespahrmaina. Bet dſertuwes, ſpehleſelles, netiklibas mitekli wehl arween rihkojàs pa wezam, ſchlahkdami ſawu gifti uſ jauneem upureem, kas nu eenehma to weetas, kuri zaur ewangeliſta darbu bij glahbti. Un Sahtanam drihſ ween bij jauni kareiwi wina rindâs.

Makſwels neatwalinajàs preekſch zelojuma. To naudu, ko winſch bij eetaupijis zeloſchanai, winſch iſleetoja preekſch kahdas gimenes Tſchetrſtuhrî, kura wehl nekad nebij ſpehjuſi iſeet no neweſeligà ſtrahdneeku dſihwokļa eezirkņa weſeligakâ gaiſâ, lai ta ſchogad ſpehtu pawadit kahdu mehneſi ſakumos. Pirmàs draudſes mahzitajs nekad neaiſmirſis to nedelu, ko tas pawadija ar ſcho gimeni, palih̄dſedams tai eekahrtotees. Winſch nogahja uſ Tſchetrſtuhri kahdâ karſtâ deenâ, kad wiſi kuſa winos ſtrahdneeku dſihwokļos no karſtuma waj ahrâ un palih̄dſeja tai gimenei notikt uſ ſtanziju un tad nobrauza ar to uſ kahdu ſkaiſtu weetu juhrmalâ, kur kahdas kriſtigas ſeeweetes namâ ſchee nabaga nomu dſihwokļu eemihtneeki pirmo reiſi pehz daudſ gadeem eeelpoja wehſo juhras gaiſu, kas winus pildija ar jaunu dſihwes ſpehku.

Tur bij mahte ar ſlimu behrninu. No winas trihs pahrejeem behrnineem weens bij kroplits. Tehws, kam ilgu laiku nebij bijuſcha nekahda darba, un kà winſch wehlak pats atſtahſtja Makſwelam, wairak reiſas bij gribejis ſew padarit galu, ſehdeja ar ſawu maſino uſ rokam zelojumâ un kad Makſwels ſchkihràs no teem, lai dotos atpakaļ uſ Rehmondu, pehz tam, kad bij noweetojis winus, wihrs ſchkirotees ſakehra wina roku, neſpehdams ne wahrdinu iſteikt un beidſot ſahka raudat — Makſwelam par leelu apkaunoſchanu. Mahte, ſlimiga, pahrpuhlejuſês ſeeweete, kas pagahjuſchâ gadâ, kahdâ drudſcha ſlimibâ, Tſchetrſtuhrî bij paſaudejuſi trihs behrnus, ſehdeja, pa wiſu brauzeena laiku pee wagona loga un winas azis paſtahwigi ganijàs uſ juhras un debeſs un laukeem. Wiſs tas preekſch winas bij brihnums. Atgreeſchotees nedelas beigàs Rehmondâ atpakaļ, un ſajuhtot dedſinoſcho, nogurdinoſcho karſtumu wehl wairak ne kà eepreekſch, tapehz ka laizinu bij baudijis juhras gaiſu, Makſwels pateizàs Deewam par to preeku, ka leezineeks winſch bij bijis, un ar paſemigu ſirdi gahja atkal ſawu uſſahkto Kriſtus mahzekļa zelu tahlak, ſinadams, ka gandrihſ pirmo reiſi ſawâ muhſchâ winſch bij uſnehmees ſcho ſewiſchko upuri. Agrak winſch nekad nebij aiſleedſees un atſazijees ſawam paraſtam waſaras zelojumam, kas winu attahlinaja Rehmondas karſtumam, weenalga, waj winam tahdas atpuhtas wajadſeja, waj newajadſeja.

„Pateeſi,“ winſch ſazija, atbildedams wairaku ſawu draudſes lozekļu apwaizaſchanos, „man ſchogad newajag atpuhtas. Eſmu pilnigi weſels un tadehļ labak paleeku ſcheit.“ Winam bij loti weegli ap ſirdi, ſinot, ka tikai wina ſeewa ſinaja, ko winſch winai gimenei bij darijis. Winſch juta wajadſibu, darit kautko tamlihdſigu un tikt neſlawetam un neapbrihnotam no ziteem.

Tà turpinajàs waſara. Indrikis Makſwels peeauga loti ta Kunga atſihſchanâ. Pirmà draudſe wehl arween tika pahrwaldita no Swehtà Gara ſpehka. Makſwels brihnijàs par Swehtà Gara darba turpinaſchanos. Winſch ſinaja loti labi, ka jau no paſcha eeſahkuma ne kas zits, ka tikai Swehtà Gara klahtniba paſargaja draudſi no ſaſchkelſchanàs, dſirdot ſpehzigàs leezibas no Kriſtus mahzekļeem. Pat tagad bij draudſê daudſi, kas nebij peedalijuſchees ſolijumam un kuri uſſkatija wiſu to kuſtibu it kà Winſlo kundſe, ſawâ dabâ par fanatiſku Kriſtus mahzekļa peenahkumu iſtulkoſchanu un ar ilgam gaidija, ka atkal reiſ draudſê atgreeſiſees wezà, paraſtà dſihwe. Pa to laiku wiſs mahzekļu pulzinſch ſtahweja ſem Swehtà Gara eeſpaida, un Indrikis Makſwels darija ſchowaſar ſawu darbu draudſê ar leelu preeku, noturedams ſapulzes dſelſszeļu darbnizu ſtrahdneekeem it kà winſch bij apſolijis Aleksandram Paueram un ikdeeenas peenemdamees Meiſtera labakâ atſihſchanâ.

Kahdâ auguſta mehneſcha wakarâ, pehz wehſas ſpirdſinoſchanas deenas, kas bij ſekojuſi pehz laba laika karſtu deenu, Dſcheſpers Tſchehſs peenahza pee ſawas iſtabas loga uſ galwenàs eelas un raudſijas ahrâ. Uſ wina rakſtamgalda bij pulks rokrakſtu. No ta wakara, kad winſch bij runajis ar Raeli Winſlo, winſch winu nebij ſatizis. Wina pahrak juhteligà daba, juhteliga ſewiſchki, kad wina nodomi neiſdewàs, likàs winu galigi attahlinam ziteem un ſchi attahlinaſchanàs wehl tika pabalſtita no wina eeraſcham kà rakſtneeka. Pa wiſu waſaras karſto laiku winſch bij rakſtijis. Wina ſtahſts tagad gandrihſ bij nobeigts. Winſch bij atdewees darbam waj ar drudſchainu ſparu, kas nu draudeja no wina ſchkirtees un atſtaht to beſ palih̄dſibas. Winſch nebij aiſmirſis ſawu ſolijumu, ko winſch bij dewis lihdſ ar ziteem pirmàs draudſes lozekļeem. Rakſtot ſtahſtu tas arween tam bij ſtahwejis prahtâ un weenmehr no ta laika, kad Raele tam bij ſazijuſe nè. Tuhkſtoſchreiſ tas bij jautajis „Waj Jeſus daritu to?“ „Waj Winſch ſarakſtitu ſcho ſtahſtu?“ Stahſta weela bij nemta no ſadſihwes. Sarakſtits tas bij katram ſaprotamâ iſteikſmê. Stahſta mehrkis

bij, patihkami pakawet laiku. Tikumiskâ sinâ stahstu newareja saukt par sliktu, bet kaut ko kristigu, labu weizinoschu ari ne. Dschespers Tschehss sinaja, ka schahdus stahstus pirk. Winsch apsinajas sewî spehjas, ko sadsihwe apbrihnoja. Ko daritu Jesus? Schis jautajeens usmahzàs wiswairak neisdewigos brihschos. Tas winu kirzinaja. Lai rakstneeks daritu, kà warbuht Jesus buhtu darijis, tas tatschu bij pahrak eedomigi. Saprotams, Jesus isleetotu Sawas spehjas, radidams kautko derigu, waj ispalihdsigu, waj kautko ar mehrki. Kahds mehrkis bij Dschesperam Tschehsam preeksch azim, kad winsch rakstija scho stahstu? Kahds mehrkis — tahds pats kahds gandrihs katram zitam rakstneekam—nauda un rakstneeka slawa. Nebij winam nekahds noslehpums, ka winsch sarakstija sawu jauno stahstu ar scho noluhku. Winsch nebij nabags, tà tad winam newareja buht kahrdinaschana rakstit naudas dehl. Bet winsch slahpa pehz slawas! Winam wajadseja rakstit kautko tamlihdsigu! Bet ko daritu Jesus? Schis jautajums mozija winu wairak ne kà Raeles atraidijums. Waj winsch netureja sawu solijumu!

Kad winsch stahweja pee loga, Rolins Pehdschs isnahza no beedribas sahles eepretim. Dschesperam nepalika nepamanita Rolina skaistà seja un staltais stahws, kad tas dewàs pa eelu lejup. Winsch aisgahja atpakal pee rakstamgalda un zilaja tur daschus papirus. Tad winsch peenahza atkal pee loga. Rolins gahja tahlak pa eelu un Raele Winslo tam blakus. Rolins gan laikam winu bij sastapis, kad ta bij gahjuse no Wirdschinijas winâ pehzpusdeenâ us mahjam.

Dschespers raudsijàs teem pakal, lihds tee nosuda lauschu pulkâ us eelas ejas. Tad winsch atgreesàs pee sawa rakstamgalda un sahka rakstit. Kad winsch bij pabeidsis sawa stahsta pehdejàs nodalas pehdejo lapas pusi, tad bij gandrihs jau satumsis. „Ko Jesus daritu?“ Galigi winsch bij atbildejis scho jautajumu, aisleegdams sawu Kungu. Satumsa Dschespera istabâ. Skaidri apsinotees winsch bij iswehlejees sawu gaitu, tapehz ka tas bij peewihlees un saudejis.

„Bet Jesus us to sazija: neweens neder Deewa walstibâ, kas sawu roku peeleek pee arkla un skatas atpakal.“

VIII.

„Kas tew par to? Nahz tu man pakal!“

Kad Rolins winâ pehzpusdeenâ dewàs pa eelu lejup, Dschesperam stahwot un luhkojotees pa sawas istabas logu, winsch nedomaja par Raeli un nebij ari sagaidijis winu kur sastapt. Peepeschi winsch ar winu bij sastapees, kad wina bij usnahkuse us galwenàs eelas un winu eeraugot winam firds bij stipri pukstejusi. Tà nu winsch gahja tai blakus, lihgsmodamees pehz wisa masu brihtinu par schis semes mihlestibu, ko winsch nespehja isdabut no sawas dsihwes.

„Paschulaik ka apmekleju Wirdschinisu“, sazija Raele. „Wina stahstija man, ka nokahrtojumi esot gandrihs wisi isdariti, lai eeguhtu Tschetrstuhra ihpaschumu“.

„Ja, nokahrtojumi prasija daudz darba. Waj Wirdschinija jums rahdija wisus tos plahnus un sadalijumus, kas zelamàm ehkam?“

„Apluhkojam labi daudz. Tihri jabrihnas, kur Wirdschinija dabujuse wisus tos nodomus, kas tai ir par scho darbu“.

„Wirdschinija tagad sin wairak par Arnoldu Toinbiju un wispahri eekschsemes misiones darbu Amerikâ ne kà daudzi schi darba strahdneeki, kas strahdà scho darbu pastahwigi. Gandrihs wisu wasaru ta pawadija, stuhdedama scho darbu“. Rolins jutàs brihwaks, kad tee sarunajas par winu nahkoscho darbu zilwezes labâ. Tàs jau bij wispahrigas leetas.

„Ar ko juhs nodarbojatees wisu wasaru? Neesmu juhs daudz redsejusi“, prasija peepeschi Raele, un — nosarka, eedomadamàs, ka Rolinam wareja isliktees, it kà ta pahrak buhtu waldsinata no wina, waj wehlejusès redset winu beeschaki.

„Man bij daudz darba“, Rolins atteiza ihsi.

„Pastahstat man drusku par to“, Raele sazija. „Juhs stahstat par mas. Waj drihkstu prasit?“ Wina jautaja koti brihwi, ar pateesu wehleschanos, pawehrtusès pret Rolinu.

„Kà tad drihkstat“, winsch atteiza ar pateizigu smaidu. „Nesinu, waj wareschu jums daudz ko stahstit. Esmu daschadi mehginajis, peetikt teem laudim, ar kureem agrak sagahjos, un mantot tos preeksch derigakas dsihwes“. Peepeschi winsch apklusa, it kà baiditos tahlak teikt. Raele neeedroschinajas kautko wairak par to prasit.

„Esmu tapis par lozekli tai paschai beedribai, kurai juhs un Wirdschinija peederat“, turpinaja Rolins, atkal eesahkdams. „Esmu solijees darit, ko tizu, Jesus buhtu darijis. Mans darbs ir mehginajums, atbildet jautajumu „Ko daritu Jesus?“

„Neisprotu, kà juhs sawâ darbâ spehjat atbildet scho jautajumu. Ka juhs esat apnehmuschees, ispildit solijumu, to man pateiza Wirdschinija. Koti labi, ka mehginat lihds ar mums ispildit winu solijumu. Bet teizat jel, ko juhs darat pee teem beedribu laudim?“

„Esat man jautajuschi noteiktu jautajeenu; mehgi naschu to atbildet“, atteiza Rolins un atkal pasmaidija. „Redseet, pehz wina wakara telti jautaju sewi, juhs atzerestatees winu wakaru — winsch runaja ahtri un wina balss drusku trihzeja — kas buhtu mans dsihwes usdewums, lai spehtu pagahjuscho islabot un apmeerinat sewi, ka daru, kas Kristus mahzekam jadara. Jo wairak par to pahrdomaju, jo wairak mana firds teezas us to weetu, kur domaju, man janes schis krusts. Waj esat jel mas kahdreis eedomajuschees, ka no wiseem, kas muhsu tagadejâ sadsihwes kahrtibâ naw garigâ sinâ pareisi apkopti, ir sewischki jaunee zilweki, kas pilda beedribu namus un nodsihwo sawu laiku

un isputina ſawu naudu, kà ari reiſ es, neapkopti? Neweens tà naw pats ſew atſtahts kà wini! Draudſes luhkojas pehz nabaga noſchehlojameem radijumeem, kà tee tur Tſchetrſtuhrî, tàs nopuhlas, peetikt ſtrahdneekeem, tàm daudſ peekriteju no laudim, kas eenem labas weetas dſihwê un nopelna labi, tàs ſuhta naudu un miſionarus uſ paganu ſemem, bet kas leekas ſinis par augſtmanu palaidnigeem jauneem zilwekeem, teem, kas ſawu laiku, naudu un ſpehkus iſſchkehrſch beedribu namos? Teem neweens nedomà peekluht ar kriſtigumu un ewangeliſaziju. . Un tatſchu neweenai lauſchu ſchkirai naw tik loti wajadſiga atgreeſchanàs kà ſcheem. Saziju ſew: es paſihſtu ſchos laudis, winu labàs un ſliktàs ihpaſchibas. Eſmu pats bijis weens no teem. Pee teem laudim Tſchetrſtuhrî neko lahgi neſaprotu ſtrahdat. Newaru eedomatees, ko lai es tur daru, bet man ſchkeet, ka man ir gan eeſpehjams peekluht ſcheem jauneem laudim daſcheem, jaunekleem un ſehneem, kam naudas un laika deeſgan. Tas ir tas, ko eſmu mehginajis darit. Ja jautaju kà juhs „Ko gau Jeſus daritu?“ tad ta bij mana atbilde. Tas mans kruſts“.

Pehdejo teikumu Rolins iſteiza tik kluſi, ka Raele tiko winu ſadſirdeja tajâ trokſnî ap wineem. Bet wina ſinaja, ko winſch bij ſazijis. Wina gribeja praſit, kà winſch ihſti ſtrahdajot, bet newareja uſtapt uſ ihſtajeem wahrdeem. Cemeſli, kapehz wina gribeja ſinat wairak par wina plahneem, nebija tikai ſinkahriba. Rolins Pehdſchs tik loti iſſchkihràs tagad no ta jauna augſtako ſchkiru zilweka, kas bij gribejis, lai wina taptu ta ſeewa, ka winai gribot negribot bij jadomà par winu un jaſarunajas ar to it kà ar tahdu, ar kuru ta tik ko buhtu eepaſinuſès.

Wini bij nogreeſuſchees no leelàs eelas un tagad gahja uſ Raeles mahju. Ta bij ta pate eela, kur Rolins bij praſijis Raelei, kapehz wina winu newarot mihlet. Abeem wineem neweizas waloda, kad weeta peepeſchi atgahdinaja wineem winu toreiſeju ſarunu. Raele nebij aiſmirſuſi to un Rolins nekahdâ ſinâ. Beidſot Raele pahrtrauza ilgo kluſumu, jautadama tam to, preekſch ka wina eepreekſch nebij ſpehjuſi atraſt wahrdus.

„Juhſu darbâ ſtarp beedribu laudim, ar juhſu wezeem paſihſtameem, kà gan wini iſturas pret jums, waj laipni? Kà juhs wineem peekluhſtat? Ko tee ſaka?“

Brihtinu padomajis Rolins ſazija. „Nu, kà nu katrs. Daſchs labs no wineem domà, ka man galwâ wiſs naw kahrtibâ. Eſmu wehl arween lozeklis pee wineem un tà tad man teeſibas buht winu widû. Mehginu iſturetees winu ſtarpâ apdomigi un nedodu eemeſlus aiſdomam. Bet juhs loti buhſeet pahrſteigta, ja ſaziſchu, kà daudſi no ſcheem jauneem zilwekeem iſturejuſchees pret manu darbibu. Jums buhs gruhti tizet, ka neſen kahds deſmits jaunu zilweku weenteeſigi un nopeetni peedalijàs ſarunam par garigeem jautajumeem. Loti preezajos, redſot ſcho lauſchu daſchus atſtahjam launas eeraſchas un eeſahkam jaunu dſihwi. „Ko daritu Jeſus?“ Paſtahwigi jautaju to. Neſpehſchu to tik ahtri atbildet, jo juhtu, ka tas naw tik weegli. Weena leeta man ir ſkaidra — wini man neiſwairas. Domaju, ta ir laba ſihme. Tad — eſmu mehginajis winus eepaſihſtinat ar darbu Tſchetrſtuhrî. Daſchus ſchis darbs waldſina un kad atkal ſahks darit winu darbu, tee wihs pabalſtis, mums darbs labaki iſdoſees. Beigàs waru wehl peeſihmet, ka eſmu atradis lihdſeklus, glahbt ſcho jauno beedru daſchu labu no ſpehleſchanas poſta“.

Rolins ſtahſtija ar ſajuhſmu. Wina ſejâ wareja laſit pateeſu waldſinajumu pee preekſchmeta, kas tagad bij tapis par wina deeniſchkas dſihwes weenu datu. Atkal Raele eewehroja Rolina noteikto, wihriſchko, weſeligo balſsſkanu. Schajâ ſkanâ bij dſika, pateeſa nopeetniba, kas apſinajas kruſta naſtu, kaut ar neſejs to neſa ar preeku. Tahlak runajot wina juta, ka winai ir peenahkums, Rolina jaunàs dſihwes dehl, pret winu iſturetees zitadi ne kà agrak.

„Waj atzeratees wehl, ka jums reiſ pahrmetu, ka Juhſu dſihwei naw nekahda zeenijama mehrka?“ wina praſija, un winas ſkaiſtà ſeja iſlikàs Rolinam, kad tas apſinajas peeteekoſchu paſchſawaldiſchanos, paſkatitees uſ winu, ſkaiſtaka kà jebkad. „Gribu jums ſazit, juhtu, ka man jums jaſaka, lai attaiſnotos jums tagad, ka zeenu juhs juhſu duhſchas un juhſu paklauſibas un juhſu ſolijuma dehl. Juhſu tagadejà dſihwe ir daiſa dſihwe.“

Rolins trihzeja. Wina uſbudinajums bij leelaks ne kà winſch ſpehja noteikt ſawu iſtureſchanos. Raele pilnam manija to. Kluſedami tee ſokoja weens otram blakus. Beidſot Rolins ſazija: „Pateizos jums. Juhs eſat ſaziuſchi wairak ne kà drihkſteju no jums ſagaidit ſakam.“ Azumirkli winſch eeſkatijàs winas ſejâ. Wina laſija mihleſtibu uſ ſewi ſchajâ ſkateenâ. Bet winſch nerunaja.

Kad wini bij iſſchkihruſchees un Raele eegahjuſi ſawâ mahjâ un ſehdeja ſawâ iſtabâ, wina apklahja ſeju rokam un runaja pate pee ſewis: „Eeſahku nopraſt, kas tas ir, tikt mihletai no daiſa zilweka. Pehz wiſa tatſchu es mihlu Rolinu Pehdſchu. Ko ſaku! Raele Winſlo, waj tu eſi aiſmirſuſi . . . ?“

Wina peezehlàs un ſtaigaja pa iſtabu ſchurp un turp. Loti wina bij uſkuſtinata. Tatſchu, to wina apſinajas, ſchis uſkuſlinajums nebij noſchehloſchana, waj ſkumjas. Kautko lihdſigu leelam, jaunam preekam juta ta. Wina atradas jaunos peedſihwojumos un daſchas deenas wehlak wina preezajas pateeſi, nopeetni, ka winas juhtu pahrmaina bij pilnâ ſaſkanâ ar ſtaigaſchanu Kriſtum pakal. Schis juhtas bij daka no pateeſas kriſtigas dſihwes, jo kad wina eeſahka mihlet Rolinu, tad winas firds peekehràs tam kriſtigam wihram, kas bij eeguwis winas firdi. Agrakais Rolins it nekad neſpehtu uſkuſtinat winu uſ winas juhtu leelo mainu.

Un Rolinam uſ mahju ejot, bij eſguhta manta, zeriba, kas winam bij bijuſe ſweſcha no ta laika, kad Raele winreiſ bij ſazijuſi ſawu nè. Schajâ zeribâ winſch dewàs pee ſawa darba uſ preekſchu un it nekad winam nebij leelaki

panahkumi, peekluht ſaweem wezeem paſihſtameem un glahbt tos, ne kà tai laikâ, kas ſekoja winai nejauſchai ſatikſchanai ar Raeli Winſlo.

Waſara bij pagahjuſe un Rehmondai bij jaſahk domat par jaunu auklſto ſeemu. Daku ſawu plahnu Wirdſchinija jau bij ſpehjuſe weikt, lai „eenemtu Tſchetrſtuhri“, kà wina mehdſa teikt. Bet namu zelſchana uſ Tſchetrſtuhra laukuma, ſchi tukſchà, nemihligà apgabala pahrwehrſchana ar kokeem un pukem apaudſetâ laukumâ — tas ari bij winas plahnâ — bij darbs, kas praſija wairak laika ne tai bij tajâ gadâ pehz ihpaſchuma eeguhſchanas. Bet miljonam dahleru tahda zilweka rokâs, kas pateeſi ar to grib darit, ko Jeſus daritu, wajadſeja padarit brihnumus preekſch zilwezes ihſâ laikâ, un kad Indrikis Makſwels, nahkdams no ſawa darba, ko Pauers winam bij uſtizejis pee dſelſszela darbnizu ſtrahdneekeem, gahja garam jaunà darba laukumam, winſch loti brihnijàs, ka jau tikdaudſ bij padarits.

Tatſchu domigs winſch ſoloja uſ mahjam. Paſtahwigi winam uſmahzàs jautajeens, ko gan paſpehs wiſs ſchis darbs, kamehr dſertuwes, kuràm winſch bij nahzis garam, paleek atwehrtas? Waj jau nebij deeſgan daudſ darits Tſchetrſtuhrî un kas te bij panahkts? Pat Wirdſchinijas, Raeles un Grehja darbu apſkatot, kas gan bij pateeſi redſami panahkts? Sinams, winſch iſſauzas pats pee ſewis, glahbſchanas darbam, eeſahktam un turpinatam no Swehtà Gara Sawâ brihniſchkà ſpehka iſplatiſchanâ pirmâ draudſê un telts ſapulzês, ir bijis ſaws eeſpaids Rehmondas dſihwê. Bet ejot garam weenai dſertuwei pehz otras un nowehrojot laudis winâs pluhſtam eekſchâ un nahkam no tàm ahrâ un redſot ſchauſmigos netiklibas miteklus tikpat daudſ kà agrak un redſot ſwehrſto dabu, netihribu un atklahto poſtu un paſemoſchanu uſ neſkaitamo wihreeſchu un ſeeweeſchu un behrnu ſejam, winam ſirds ſahka breeſmigi ſahpet. Negribot winam bij jajautà, zik daudſ tihriſchanas darbus gan ari ſpehs iſdarit weens miljons dahleru, mests ſchinî peklê? Waj tatſchu nepaleek neaiſſkahrts gandrihſ wiſa zilweziga poſta dſihwais awots, ko wini gribejuſchi iſnihzinat — dſertuwes, kas arween dara ſawu nahwigo, bet klusumigi atkauto darbu? Ko ſpehj darit pat tahdi neſawingi Kriſtus mahzekli kà Wirdſchinija un Raele, lai aiſſpoſtitu netiklibas straumi, kamehr netiklibas un noſeegumu leelà straume pluhſt tik pat wareni kà ſenak? Waj tik ta nebij weenkahrſchi jaunu, ſkaistu dſihwibasſpehku iſgaiſinaſchana, ja ſchis jaunàs ſeeweetes metas eekſchâ ſchinî ſemiſchkâ ellê, gribedamas glahbt zaur ſawu uſupureſchanos dwehſeles, ja katras iſglahbtas dwehſeles weetâ dſertuwe norauj beſdibenî diwas zitas?

Winſch newareja tikt no ſcheem jautajumeem walâ. Tas bij tas pats, ko Wirdſchinija bij iſteikuſi Raelei, ka pehz winas domam nelo pateeſi wehrtu newarot aiſſneegt, kamehr neteekot iſnihzinatas Tſchetrſtuhra dſertuwes. Makſwels atgreeſàs winâ pehzpuſdeenâ uſ ſawàm mahjam atpakal ar leelaku pahrleezibu ne kà eepreekſch, ka dſertuwem nedrihkſt wairs iſdot tirgoſchanàs atlauſas.

Bet neweens dſertuwem bij Rehmondas ſadſihwe leela noſihme; tikpat leela noſihme bij ari pirmàs draudſes-mahjam Kriſtus mahzekļu pulzinam, kurſch bij apnehmees darit kà Jeſus daritu. Makſwels pats, ſtahwedams kuſtibas widuspunktâ, neſpehja tik labi apſpreeſt kuſtibas ſpehku kà kahds zits, kas pats pee ſchàs kuſtibas nebij peedalijees. Neneleedſami Rehmonda pate ſajuta ſchî mahjâ Kriſtus mahzekļu pulzina mareno eeſpaidu un winas dſihwe bij pahrgroſijuſes daſchadâ ſinâ, neapſinotees pahrgroſijumu zehlonus.

Seema bij pagahjuſi un pagahjis ari gads, tas gads, kurâ Indrikim Makſwelam un wina domu beedreem pehz paſchu brihwprahtigà ſolijuma bij jadara, kà Jeſus buhtu darijis.

* * *

Ar to nobeidſas ſtahſta pirmâ daļa, apmehram diwas treſchdaļas no Scheldena „Wina pehdàs — Ko gan Jeſus daritu?“ Stahſta otrâ daļâ darbojas zitas perſonas, newis wairs Rehmondâ, bet gan Tſchikagâ. Tikai garam ejot teek otrâ daļâ kahdreiſ wehl peeminets weens otrs no ſtahſta pirmàs daļas. Solijuma gada beigàs Rehmondas pirmà draudſe iſrihko ſwehtkus, kuros ir ari kahds Makſweļa ſtuhdiju beedrs no Tſchikagas. Tſchikageetis apraksta garâ wehſtulê Rehmondas ſawados notikumus ſawam draugam Tſchikagâ. Ar to eeſahkàs ſtahſta otrà daļa. Tà kà wehſtulê pamatigs pahrskats par ſtahſta pirmo daļu, tad otràs daļas laſitaji naw ſpeeſti katrâ ſinâ laſit pirmo daļu. Schî ſtahſta pirmàs un otràs daļas ſakars ir apmehram tahds pats kà ſtahſtam „Kriſtiga zilweka ſweſchneezibas zelſch“ un „Kriſtigajas un winas behrnu zelojums.“

Tſchetri labi atgadijeeni.

1. Kas apſtellê „Kriſtigu Wehſtneſi“ uſ 1909. gadu tuhlin — wiswehlakais lihdſ 20. dezembrim ſchinî gadâ — tas weizina kriſtigu darbu. Wehlas paſtelleſchanas dehl mums zeļas prahwi ſaudejumi, jo tad jadrukà wairaki numuri pahrak un tatſchu galu galâ waj nu prahws ſkaits numuru paleek pahri, waj ari peetruhkſt — kà ſchinî gadâ. Luhdſam wiſus, kam ruhp garigais darbs un kas negribetu, lai ta Kunga darbâ raſtos ſaudejumi, paſtellet tuhlin „Kriſtigu Wehſtneſi“ waj nu teeſchi, waj ari pee ta, kas winêem ſchogad paſtelleſis.

2. Kas paſtellê „Kriſtigu Wehſtneſi“ uſ 1909. gadu tuhlin — wiswehlak. lihdſ 20. dez. ſch. g. — tas dabû weenu bildi — „Jeſus diwpadſmit gadus wezs“ — un kad ta mums apſtruhkſtu, tad weenu lokſni traktatu ar Nr. 2 pa brihw. Tam ari lihdſ ar Nr. 1 peeſuhtiſim „Swangeliſkuma Dſeeſmas“ VIII. krahjumu.

3. Kas pastellè tuhlin — wiswehlak. lihdſ 20. dez. ſch. g. — tſchetrus „Kristigus Wehſtneſchus“ uſ 1909. gadu uſ weenu adreſi un par teem tuhlin ſamakſà, tas dabû peekto par brihw un tahlakos par 90 kap. katru.

4. Kas pastellè tuhlin — lihdſ 20 dez. ſch. g. — lihdſ ar „Kristigu Wehſtneſi“ muhſu apgahdeena grahmatas un eefuhta naudu par tàm, tam nerehkinam par grahmatam peeſuhtiſchanas naudu un rehkinam grahmatas paſchas 10% lehtaki, tas ir, 10 kap. weetà jamakſà tikai 9 kap. Pee weenas naudas ſuhtiſchanas tas loti iſdewigi. — Kur pasta nodalu naw, war ari ſuhtit paſtmarkas. — Kas grib, laĩ grahmatas apdroſchina, tam jaeſuhta 7 kap. wairak.

Wehſtulneeks.

Sanehmàm preekſch L. B. P. Miſiones 1 rubli no weenas mahſas Gulbenê un weenu rubli Rigas Eelu Miſionei; preekſch Kareiwu Miſiones no Pahwila draudſes jaunawam 6 rubļus.

Redaktors-iſdewejs P. Lauberts.

Advokats J. Buchholzs,

runajams

Rigâ, Leelajâ Newas eelâ Nr. 28, Rigas Krahſchanas un Aiſdoſchanas Beedribas telpâs no pulkſten **9—3** deenâ.

Rigas Awiſe.

Politiſka un literariſka deenas awiſe,

redigeta no **Fr. Weinberga,** uſſahkſ ar 1909. g. ſawu aſtoto gada gahjumu.

Awiſe makſâs:

Bez peeſuhtiſchanas:	**Ar peeſuhtiſchanu:**
par 1 gadu 4 rbl. 50 kap.	par 1 gadu 6 rbl. — kap.
„ ½ „ 2 „ 30 „	„ ½ „ 3 „ 10 „
„ ¼ „ 1 „ 20 „	„ ¼ „ 1 „ 65 „
„ 1 mehn. — „ 50 „	„ 1 mehn. — „ 85 „

Numurs makſà 5 kap. — Iſdalamàm weetam teek aprehk. 10% lehtak.

Sludinajumi makſà: par ſihku rakſtu rindinu pehz teksta **10** kap.; preekſchpuſe **30** kap.

„Rigas Awiſi“ war apſtellet wiņas **iſdalamàs weetàs un ekſpediziſâ:**

Rigâ, Suworowa eelâ Nr. 6.

„Rigas Awiſe“ aiſſtahw Latweeſchu tautiſkàs intreſes. Paſneedſ wisjaunakàs un plaſchakàs ſinas par notikumeem ſadſihwê. Wiņa peegreeſis nopeetnu rehkibu wiſàm muhſu dſimtenes intreſem, it ſewiſchki Latweeſchu ſadſihwes ſautajumeem. Wiņa weenos un kopos Latweeſchu ſpehkus taîs leetàs, kuras praſa weenprahtibu. Wiņa paſneedſ ſinas par waldibas noluhkumeem, pahrſpreedumus par politiſkeem un ſabeedriſkeem ſautajumeem, kà ari par ſinatni, mahkſlu, literaturas preekſchmeteem, awiſchu apſkateem, eekſchſemju un ahrſemju leetam, Rigas notikumeem, teeſas kroniku, teatri un muſiku, tirdſneezibu, ſaimneezibu un ſneeg beletriſkus raſchojumus.

Iſdeweja: Rigas Awiſes Sabeedriba.

Nupat manâ apgahdibâ iſnahkuſi un dabujama ſchahda jauna grahmata:

Wiņa pehdâs — „Ko gan Jeſus daritu?“

Anglifki Tſcharlſa Scheldena.

„Wiņa pehdâs — Ko gan Jeſus daritu?“ naw weenkahrſchs ſtahſts, bet gan pateeſas kriſtigas dſihwes ſpogulis. Tur ir tehlota kriſtiga dſihwe weena gada laikâ, kura teek wadita no jautajeena „Ko gan Jeſus manâ weetâ daritu?“ Amerikâ ſchi grahmata ihſâ laikâ ir tikuſi pahrdota trihs miljoni.

Grahmata ir kriſtigu lehtu rakſtu iſdewums, jo kaut gan ta ir 10 un pus lokſnes jeb 168 lapas puſes beeſa, drukata uſ laba papira, tomehr ta 55 kap. weetâ

makſâ tikai 30 kap.

Sahkdams iſdot kriſtigus labus rakſtus lehti, eſmu zerejis, ka kriſtigee zentiſees wiņus iſplatit un mani pabalſtis teizamâ darbâ. Sewiſchki eſmu zerejis uſ Deewwahrda kalpeem un jauneeſchu beedribam. Ar preeku waru ſche atſihmet, ka mana zeriba jau pee pirmà kriſtigu lehtu rakſtu iſdewuma, grahmatinas „Antikrists“, ir ſahkuſe peepilditees, jo daſchas jauneeſchu beedribas ir paſtellejuſchas wairakus eſemplarus, kurus eſmu aprehkinajis par tirgoņu zenam un kuru pelna warejuſi nahkt par labu beedribas kaſei.

P. Lauberts.

Paſtellejumi adreſejami: П. Лауберту, Митава, Конная 5.

„Kriſtigs Wehſtneſis“,

populari ſiniſks garigs laikraksts.

Iſnahk par gadu:

12 lokſnes leelàs awiſes,

6 lokſn. Bihbeles iſſkaidr. — „Jaunà Deriba ar paſkaidrojumeem“,

24 numurini behrnu ſtahſtiņu un dſejoļu „Labà Wehſts“,

2 grahmatinas garigu koru dſeeſmu ar notim „Ewangelijuma Dſeeſmas“.

Makſà par gadu weenu rubli.

Paſtellejumi adreſejami: П. Лауберту, Митава, Конная 5.

Ewangelijuma Dſeeſmas,

makſà 75 kap gabalà, kas bij aptruhkuſchas, un wiņu otrais krahjums, makſà 15 kap., kuru ſen wairs newareja dabut, paſchulaik atkal drukatas un dabujamas.

Beſalkohola wihns

no

Kraſa Trubezkoja Dalmatowâ.

Weetneeks:

W. A. Klawinſch, Rigâ,

Saku ſalâ, Fridricha eelâ № 6, paſcha namâ, ka ari Leelâ Newas eelâ № 28, dſ. 1, bankâ.

Drukajis P. Gailis Rigâ, Jahņa eelâ Nr. 8.

Baribas lihdsekļu industrija „Schloß Bergfried"

A. Winters u. Bar.

Wahzijas galmu apgahdataji.

H. Sööte, generalweetneeks Kreewijâ,

Rigâ, Aleksandra eelâ № 16.

Sinatniskà mahziba par slimibam un ahrstefchanas mahkfla top padaritas apbrihnojami weenkahrfchas!

Nepanesamu galwas sahpju moziti

daudsi laudis dara to kluhdu, ka ar nepeemehroteem lihdsekleem un metodem tee gluschi sabojà wisu sawu organismu.

Katris peedsihwojis ahrsts to sin; pee daudsàm slimibam laudis par wehlu nahk pee pahrleezibas, ka wisi isslawetee „galwas sahpju, migrenu, nerwu" u. t. t. apmeerinaschanas lihdsekli newar ne isdseedinat, ne pat apmeerinat slimneeka sahpes. Turpretim pa leelakai dalai wisi nerwu stiprinaschanas lihdsekli satur sewî bromsahlus waj zitas reibinoschas weelas. Scho lihdseklu leetoschanas sekas ir pastahwiga zentralnerwu sistemas apreibinaschana un pilniga notrulinaschana; pazienti gan kahdu laiku nejuht sahpes un ir meerigi. Bet schi apmeerinaschana pastahwigi ir tikai pahrejoscha un usbudinajums, jo sahpes atkal atgreeschas tiklihds giftigà nerwu lihdsekla darbiba ir beigusees. Drihs ween masas porzijas negrib wairs lihdset un slimneeks ir speests eenemt leelakas porzijas jeb pat kertees pee „stiprakeem lihdsekleem." Schis ir tas sliktakais zelsch pa kuru jaeet, un tas top wehl sliktaks zaur to, ka slimais pats nemas nesin, zik launai nahkotnei winsch pats zaur sawu wainu, nesinaschanu un nepahrdomaschanu pretim eet! Ja tas tà tahlak eet, tad eestahjas breesmas — slimneeks nahzis neisdseedinamâ stahwoklî. Zik leels tatschu to skaits, kureem wairs nespehj palihdset neweens ahrsts, neweenas sahles!

Tadehl pee laika saturetees! Nerwu slimneeks **pats ir** par wahju atturetees no nepareiseem zeleem. Sche tuwakeem energifki jausstahjas un jagreeschas pee peedsihwojuscha ahrsta pehz padoma.

Katris isglihtots un peedsihwojis ahrsts sin, ka nerwu un tàpat ari ziteem slimneekeem ir tikai weens weenigs zelsch, kas war west wispahr isdseedinamus slimneekus pee laboschanàs un **isweselofchanàs!**

Scho zelu mums ir rahdijuschi pirmee ahrsti pasaulê, un war usrahdit daudz un daschadas sekmes, kas scho zelu peerahda par neschaubigi pareizo. Nerwu slimibâs 2c. ir wajadsiga kermenam pretgifts, lai notiktu asinu tihrischana; peeturotees pee weenkahrfchas un wispahr ne stipras baribas eesahkt un isvest pamatigu asinu tihrischanu. Schee prahtigee un dabigee mehginajumi weenmehr wed pee labofchanàs un gandrihs weenmehr pee isweselofchanàs.

Eewehrojamais anglu ahrsts Dr. Aleksandrs Haigs, Sweizes ahrsts Dr. Bircher Benners, wahzu ahrsti Dr. Lahmans, keisarisk. pad. Dr. Ullerspergers, sanit. padomn. Dr. Bilfingers, walsts pad. prof. Dr. R. Koberts, Dr. Bucks, Dr. Siegfrids Möllers, Dr. Keits, Dr. Kellogs, Dr. Fletschers un daudz ziti darbigi ahrsti nopelnijuschi daudzu zeeteju pateizibu zaur to, ka wini mums isskaidroja par nerwozitates, gikts, reimatisma, masasinibas, diabetes, daschadeem mahgas slimibu un gremoschanas trauzeschanu zehloneem un rahdija ihsto zelu, kà no tam issargatees un isweselotees.

Grahmatas jau labi ilgi kamehr isdotas par scheem swarigeem jautajumeem un Rigâ dabujamas zaur Söötes kungu.*)

Te ihsi jasanem wajadsigakais. Katram isglihtotam zilwekam jabuht pasihstamam ar jaunakeem pehtischanas pa-

*) Grahmatas ir wahzu walodà: „Die Kur aller Kuren." maksà 50 kap. apgahd. A. Winthers un Co., Lörrach.

nahkumeem ſinatniſkajâ ahrſteſchanas mahzibâ un par to galwenajeem punkteem jabuht ſkaidribâ.

Pamateemeſls wiſàm nerwu ſlimibam, galwas ſahpem, migreneem kà ari zitàm wiſàm ſlimibam wiſpirmâ kahrtâ ir afinu un ſulu ſagiſteſchana. Te leeta eet par tà ſaukteem weelu mainu produkteem, kuri weenkahrſchibas dehl top ſaukti par mihſalſkahbi. Schi ſkahbe rodas organiſmâ no gaſas, deſu, ſiwju, olu, pupu, lehzu u. t. t. baudiſchanas. Ja nu mihſalſkahbes ir ſakrahjees leelaks daudſums, tad iſzelas leelakâ wai maſakâ mehrâ ſagiſteſchanàs parahdiba. Afinis mihſalu ſkahbe padara beeſas un turpat ari rodas maſi, ſchis paſchas ſkahbes kriſtalini. Zaur afinu rinkoſchanu mihſalſkahbe un winas kriſtalini iſplatas pa wiſu organiſmu. Daudſreiſ zaur to ſmalkàs afins dſihſlinas top aiſdambetas un tà aiſkaweta afinu rinkoſchana. Kaweràs afinu rinkoſchanas ſekas jau ſinamas: aukſtas kahjas un rokas, kà ari wiſpahr aukſtuma ſajuhta, kahju ſwihſchana u. t. t. Ja nu ſchahdi afinu rinkoſchanas kawejumi ir pee galwas, ecſtahjas galwas ſahpes, migreni, galwas gikts un kà winas wiſas tàs ſahpes ari nofauz. Mehs ſinam, ka mihſalſkahbes kriſtaliſeſchanàs ahtrak noteek aukſtumâ nekà ſiltumâ. Ja kahda kermeņa daļa jeb wiſs kermenis kahdu laiku atradees aukſtumâ, ſem aukſta zaurwehja eeſwaida u. t. t., tad uſreiſ rodas daudſ mihſalſkahbes kriſtalinu un ſafaldeſchanàs ſekas ir afinu rinkoſchanas trauzeſums, kuru paſihſtam par reimatiſmu. Pee muguras waj mugurkaula ſafaldeſchanas eeſtahjas tà ſauktee duhreji jeb mugurkauls top ſtihws. Daudſreiſ eeſtahjas drudſchainas ſlimibu parahdibas t. i. organiſms zenſchas zaur paaugſtinatu kermeņa un afins temperaturu iſſaukſet zeetos mihſalſkahbes kriſtalinus un zaur ſweedreem, eeſnàm, kataru u. t. t. pa ihſako zeku ahrâ dabut! Ja tas iſdodas un organiſms atkal ir tihrs, eeſtahjas weſeliba.

Bet mihſalſkahbe un winas kriſtalini beeſchi trauzè ari ſirdi, ſirds muſkuku un wahziņu, aknu, neeru un wiſu zitu eekſcheio organu darbibu. Tahlakàs ſekas ir deeſgan ſtipri iſplatitàs ſirdskaite, „wahja ſirds", un ar to ſaweenotà apgruhtinatà elpoſchana (aſthma) tad aknu un neeru ſlimibas. Saprotams, wiſu ſlimibu parahdibas war tapt jo launas, ja pahrmehrigi leeto alkoholiſkos dſehreenus un giftigas ſahles (ſalizilu, ſirds gifti u. t. t.) zaur to tad ari gluſchi dabigi ka leetojot pareiſos, negiftigos lihdſeklus wajadſigs daudſ ilgaks laiks un wairak pazeetibas.

Neeru traukôs, ſchults un mihſalu puhſchkôs beeſchi rodas mihſalſkahbes kriſtali, kuri paſihſtami kà neeru, ſchults un puhſchka akmeņi un rada ſtipras ſlimibas. Nereti mihſalſkahbe kimiſki ſaweenojas ar kalku ſahļeem uſ leelo afins dſihſlu ſeenam un tad noteek „arteriju pahrkalkoſchanàs." Dſihſlas ſaudè ſawu elaſtigumu, pee winu ſteepſchanàs, kad ſtiprs afins ſpeedeens warbuht tikai pee kahda uſtraukuma, war notikt, ka dſihſla ſpeedeena neiſtur un peepeſchi pahrtruhkſt waj pahrſprahgſt. Iſlijuſchàs afinis ſapluhſt ſmadſenês waj zitâs wahrigâs weetâs un tur kawè pat apſtahdina wiſu darbibu, un ſekas ir „treeka," ſmadſeņu treeka, ſirds treeka, kà ari wiſa kermeņa jeb weenas puſes nomirſchana. Zaur mihſalſkahbes ſakrahſchanos gremoſchanas un ſulu atdaliſchanàs organôs, attihſtas daſchadi gremoſchanas trauzejumi, kuri nowed pee wiſleelakâ mehrâ nowahjinaſchanàs jeb atkal pahrleezigas nobaroſchanàs un tà ſauzamàs zukura ſlimibas un beidſot teek nowahjinata wiſa kopigà nerwu ſiſtema.

No ſcheem wahjeem uſſihmejumeem redſam, ka ahrſtneezibas ſinibai ir iſdewees preekſch daſchadajàm kulturas ſlimibam atraſt weenu kopigu ſlimibu zehloni. Pats par ſewi ſaprotams, ka jabuht ari weenam noteiktam kopigam lihdſeklim, lai nogreeſtu, atweeglotu un iſdſeedinatu ſchis ſlimibas. Daſchi atpakal palikuſchee ahrſti gan turas pretim un negrib atſiht mahzibas par ſlimibam un ahrſteſchanas mahkſlas ſrihniſchko weenkahrſchibu — tee nepeenem peeweſtos pareiſos peerahdijumus. Praktiſkee peedſihwojumi beſ ſchehlaſtibas apgahſch wiſus pretineekus. Tas gluſchi dabigi, ka wiſi zilweki weenadi nezeeſch no daſchadàm ſlimibam. Daſchado lauſchu organiſazija un pretoſchanàs ſpehjas ſlimibam ir tik daudſpuſigas, ka lihdſſchim naw atraſti diwi zilweki, kuru kermeņi un ſlimibas buhtu pilnigi weenadas. Ari zilweku bariba un dſihwes wihſe ir tik daſchadas. Kas weenpuſigi galwenâ kahrtâ ka baribu leeto gaļu, ſiwis, olas, ſeeru, baltmaiſi, kartupeļus u. t. t. weenmehr eewehrojami wairak zeeļis no ſlimibam, nekà tas, kurſch wairak leeto augļus, dahrſa ſaknes, ſalatus, rahzeņus, rupju maiſi, bet gaļu, olas u. t. t. uſſkata par blakus baribu.

Weenpuſibai ehſchanâ ir weenmehr loti fliktas ſekas ari tad, kad bariba weenpuſigi ſaſtahw, kà tas beeſchi gadas tautas widû, no baltmaiſes, kartupeļeem, pahkſtu augļeem, kafijas, alu, wihna un ſchnaba. Katrâ gadijeenâ ir kermeņam truhziga bariba, rodas fliktas afinis, pawairojas weelu mainu produkti (mihſalſkahbes), pahrņem wiſu organiſmu, tur paleek un trauzè waj ſkahdè daſchàdos organus un rada daſchadas ſlimibas. Tas pats ſakams par augoņeem uſ kahjam, ahdas ſlimibam u. t. t.

Jr ari daudſi gadijeeni, kur naw nekahdas organiſkas pahrmainiſchanàs, ne ſajuhtami trauzeſumi un tomehr ſlimneeks ſajuhtas loti flikti. Sche tad ir nerwu wahjums.

nerwoſtate jeb neuraſtenija.

Daudſums mihſalſkahbes organiſmâ buhs afinis ſamaitajis un beeſas padarijis. Kahrtiga afins rinkoſchana ir trauzeta; daudſee nerwi newar tikt kahrtigi ar ſkahbekli bagatàm, ſwaigàm afinim apgahdati: normala baroſchana un nerwu atjaunoſchana ir pahrtraukta un dabigas ſekas ir wiſpahreja nowahjinaſchanàs un nerwu funkziju truhziga darboſchanàs.

Slimneeks beeſchi iſſkatas gluſchi weſels. Ahrſts, kuram teek uſtizets ſlimibu iſmeklet, ari neka newar atraſt. Schee ſlimneeki ſuhdſas par wiſpahreju gurdenibu, ſlahbanumu, neſpehku, neweenu nakti newar meerigi iſgulet, ir augſtakâ mehrâ neapmeerinati, ahtri ſakaitinami, darbs teem netihk un nereti tee pat apnikuſchi dſihwot, lai gan beeſchi ween teem it nekahdas ruhpes naw uſliktas. Haigs paſtahw uſ to, ka tas ir gandrihſ katrreiſ kermeņa ſtipra ſagiſteſchana ar mihſalſkahbi beſ teeſcha trauzejuma kahdâ organiſma dakâ. Atkaufim ſchim ſlawenajam ahrſtam paſcham runat: „Stahwoklis, kad noteek ſagiſteſchanàs ar mihſalſkahbi un beeſchi ar to ſaweenotas ſtipras galwas ſahpes, ir notrulinaſchanàs jeb neſpehjiba uſ kaut kahdu darbu, lai tas buhtu garigs waj meeſiſks un ari daſchadu leetu un nofaukumu aiſmirſchana. No wecnas puſes ſchis ſtahwoklis ſaiſtits ar meegainibu, no otras ar zenſchanos uſ garigu darbu, ta ſewi kà ari zitus zilwekus tik nelabwehligi, zik ween eeſpehjams teeſajot. Tad

katra uſtiziba uſ ſewi paſchu ir ſuduſi, no ahrpuſes redſamam peetiziba ar wiſu, ſpalwas ſwars ſlimneeku ſpeeſch pee ſemes, un pat leelakà laime neſpehj tahdu zilweku uſſautrinat. Tahlak Dr. A. Haigs ſaka:

> Ja iſtihram aſinis no mihſalſkahbes ar lihdſekleem, kas ſpehzigi ſtrahdà ſcho ſchkirſchanas darbu ka lai aſins ſpeedeens teek noregulets, pulſs paahtrinats un mihſalu noeeſchana pawairota, tad gara ſajuhta kà zaur burwja mahjeenu atlabojas. Schaujas domas prahtâ, prahts ſahk wiſu aptwert, nekas neaiſmirſtas, gara un meeſas **nodarbinaſchana** ir kà iſpreeza, zihņa dehl uſtura ſlawa, wiſs labs, pat ari ne-eeſpehjams iſleekas ſaſneedſams, neiſdoſchanàs noſlihd kà uhdens no meſcha pihles ſpalwainàs muguras. Lihdſ tai breeſmigai pakahpei mehs eſam wehrgi muhſu ſmadſenu rinkoſchanai.

Beſ tahlaka iſſkaidrojuma redſam, ka pretgifts kermenî eſoſchai mihſalſkahbei ir weenigais pareiſais zelſch, kas wed pee daſchadu akutu un kroniſku ſlimibu iſahrſteſchanas. Labakais un dabiſkakais lihdſeklis ir ſtingri dabai peemehrotas ehſchanas eewehroſchana.

Peedſihwojumi mahza, ka ſtingri eewehrojot augļu baribu daudzreiſ ir notikuſchas brihniſchkigas iſweſeloſchanàs no ſmagakàm un beſ zeribas uſ atlaboſchanos eſoſchàm ſlimibam, pee kuràm ſiniba iſſludinaja ſawu bankrotu.

Kur gan meklejams brihniſchkais, dſeedinoſchais augļu ſpehks? Augļi ſatur augļu ſkahbes un ſahļus, kuri zilweka kermenî iſdara tihriſchanu, dod ſpirgtumu aſinim, ſulàm un un weizina jaunu dſihwibas ſpehku attihſtiſchanu.

Par noſchehloſchanu jaſaka, ka ne katram ir eeſpehja paſtahwigi un katru ſtundu ſchos ſwehtibas pilnos augļus baudit. Uſ ſcho pamatojotees jau gadus atpakaļ ir ſahkta meklet iſeja. Schai leetâ iſliktàs ſinatnes puhles ir kronetas ſewiſchki ſpoſcheem panahkumeem.

Pehz daudzu ahrſtu, fiſiologu un kimiku puhlem tagad ir iſdewees techniſki iſgatawot ſchos **dſeedinat ſpehjigos ſahkus**, kurus ſatur ſewî augļi un dahrſa ſaknes. Ir ſinams, ka pee wihnogu un augļu wihnu iſgatawoſchanas gandrihſ wiſi ſahļi no iſſtrahdateem augļeem ir noſchkihruſchees un peekehruſchees pee trauku malàm un dibena, kuros notikuſe wihna pagatawoſchana. Schis neiſſtrahdatais materials nu teek ſalaſits kopâ un ar komplizetu aparatu palihdſibu iſtihrits no kaitigàm jeb nederigàm ſaſtahwdaļàm. Gala iſnahkums tas, ka apm. deſmit gadus atpakaļ ſahka pahrdot ihſto fiſiologiſko ſahļi ſem markas: „Schloß Bergfried."

Scho fiſiologiſko ſahļi war leetot ſahļu weetâ ſewiſchki tee, kas newar dſihwê iſweſt augļu un wihnogu leetoſchanu paſtahwigi, ſchis ſahļs maſ gados, beſ leelas, atklahtas propagandas ir eeguwis uſ wiſas ſemes lodes ſimteem tuhkſtoſchus ſajuhſminatus un pateizigus peekritejus. Zaur ſchi ſahļs leetoſchanu lehni un gandrihſ nemanami teek ſagatawota pilniga ſabrukſchana wiſai ſinatniſkai mahzibai par dſeedinaſchanu un ſchis ſabrukſchanas ſahkums beſ ſchaubam leezina, ka wiſeem noſlehpumainajeem dſeedinaſchanas „ſchwindeleem" peenahzis gals.

Schi ſahļs leetoſchana gluſchi weenkahrſcha. Ta war notikt daſchados weidos.

„Ihſtais, fiſiolog. normalſahļs (barojoſchais ſahļs I)" war tikt iſkaufets uhdenî, peenâ, limonadê u. t. t. un kà dſehreens leetots. Tas **tihra aſinis, uſmudina weelu mainu, nokahrto gremoſchanu** un iſkauſê mihſalſkahbi, zaur ko teek iſdſeedinatas daſchadas ſlimibas. Kaſtite makſà 60 kap.

„Ihſtais **higieniſkais** barojoſchais ſahļs II. (Purum)" pee katra ſagatawota ehdeena war kahrtigi tiktpeelikts maſâ porzijâ; tas weizina weſeligu, normalu aſinstihriſchanu un atjaunoſchanu. Kaſtite makſà 60 kap.

Normal-Galda ſahļs ir lehtaks un war tikt leetots kehkî paraſtà wahramà ſahļs weetâ; ja ſcho ſahļi leeto, tad barojoſcho ſahļi II naw wajadſigs leetot. Slimneeku kehkôs, kà ari racionalâ ſihduku un wahju behrnu ehdinaſchanâ Normalgalda ſahļs taiſni nepeezeeſchams. Kaſtite (diwreiſ leelaka) makſà 90 kap.

Ihſtais higieniſkais nerwu ſahļs wiſos gadijumos ar labeem panahkumeem leetojams lihdſ ar Nr. I unII, kur zaur pahrleeziqu alkoholiſku dſehreenu leetoſchanu jeb ſekſueleem ekſzeſeem wiſa nerwu ſiſtema leelifki nowahjinata, jo ſchis ſahļs weizina ſaſlimuſcho nerwu ſubſtanzes atjaunoſchanu. Kaſtite makſà 150 kap.

Wiſos gruhtos ſlimibas gadijeenos nepeezeeſchami wajadſigs peedſihwojuſcha ahrſta padoms un paſtahwiga ſlimibas gaitas uſmaniſchana, lai zaur to gandrihſ paſtahwigi uſnahkoſchàs weſeloſchanas krihſes eewaditu meerigàs ſleedês. Bet gan neweenam newajadſetu aiſmirſt ruhpigi iſlaſit jau peeminetàs grahmatinas, lai pats buhtu ſpehjigs wiſu weſeloſchanàs gaitu nowehrot un to iſſtahſtit ahrſtam par ſkaidru ſimu.

Ar kahdu ſajuhſmibu prahtigee ahrſti uſnem jauno dſeedinaſchanas mahzibu, redſam no ſekoſchà:

Peem., paſihſtamais ahrſts keiſ. pad. Dr. Ullersperger, kurſch kopſch gadeem ir ſtrahdajis, lai uſlabotu ſcho ahrſteſchanas ſiſtemu, kahdâ ſawâ grahmatâ ſtarp zitu raksta: „Neleedſos atklaht, ka tureju par neeeſſehjamu, peedſihwot tahdus panahkumus gruhtakajos un iſmiſuma pilnos ſtahwokļos, kahdus es par leelu brihnumu few paſcham un par preeku maneem ſlimneekeem beeſchi dabuju redſet. Taiſni launakajôs un beſzeribas ſtahwokļos ſahka ſtrahdat brihniſchki atdſihwinoſchais nerwu un barojoſchà ſahka ſpehks uſ to labako. Man naw ne maſako ſchaubu, ka ſchaî mahzibâ teorija un prakſe —weena otrai lihdſiga." Un kolonial. ſanit. padomn. Dr. Bilfingers ſaka: „Jau ilgaku laiku eſmu barojoſcho ſahļi ſcheſeenes Johannisbades ſanatorijâ pee Eiſenachas daudzreiſ leetoſchanâ nehmis un panahkumi, kurus peedſihwoju, mani uſmudina ſcho ſahku labumu ſinamu darit. Sewiſchki eewehrojams barojoſchais ſahļs Purum, kurſch no firmas A. Winther unKomp. uſ moderno pehtijumu iſnahkumu pamata ſagatawots, kuru es turu jo leelas eewehribas wehrtu. Barojoſchais ſahļs Purum, ja to kahrtigi peemet maſâs porzijâs wiſeem ehdeeneem, ir loti derigs pee aſinu

istihrischanas un us manu praktisko peedsihwojumu pamata, waru us siltako eeteikt scho sahli kà dseedinadamu, dabai peemehrotu lihdsekli pret diabeti, gikti, reimatismu, tuberkulosi, wispahreju wahjumu u. t. t. — — — —"

Sihdukeem, maseem **behrneem,** masasinigeem, ar wahjeem nerweem meitenèm un gruhti slimeem, kuri newar no gultas pazeltees, ir idealais barojoschais sahls is augkeem **„Energija"** spehjiga ahrsta rihzibâ bijis glahbschanas enkurs daudseem, kà ari asinu wairoschanas lihdsekklis un aissargs pret drudsi. Par „Energiju" japateizas augsti godatam keis. pad. Dr. med. Ullerspergeram, kursch pa 35 gadus ilgo nopeetno un sekmigo praktisešchanas laiku ar saweem bagatajeem peedsihwojumeem un padomeem bespatigi bij klahtstrahdajis pee schi, barojoschàs sahls is augkeem, isgatowoschanas. Tas ir dahrgums no prakses—preekisch prakses un pelna wisu ahrstu un slimneeku pilnigu ustizibu. Trauzinsch ar 250 grameem skaidra satura maksà tikai 1.60 kap.

Ihstais, higieniskais barojoschais sahls III. preekisch sihdukeem un maseem behrneem satur tàs paschas sastahwdakas kà Nr. II., tikai zitadâ formâ. Tuwakas sinas grahmatâ: „Aufklärung für Eheleute". Kastite maksà 60 kap.

Ihstà schweizeeschu barojoschà sahls peena schokolade. Eeteizams deserts. Atsihts kà pirmàs schkiras baribas un baudijuma lihdseklis -- bes konkurenzes! patihkamakais un wajadsigakais spehzinaschanas lihdseklis slimneekeem, kas atweselojas un wahjeem behrneem. Kastite = 2 tafeles maksà 75 kap.

Ihstee barojoschà sahls ausu milti ar gows peenu sagatawoti ir labakà behrnu bariba. Nada weselas asinis, stiprus kaulus un nerwus un stingrus muskulus. Nesamainit ar weenkahrscheem, beeschi pat koti dahrgeem behrnu milteem.

Mahgas slimneekeem weselìgakais, wisweeglaki sagremojamais un lehtakais baribas lihdseklis. Ir wehrts pamehginat.

Pakina maksà (5/8 mahrz.) 40 kap.

Floridas bischu seedu medus. Wislabakà, smarschigakà sorte! Top galwots par bischu ihstu, dabigu produktu. Eewehrojami barojoschaks, weselìgaks un lehtaks par labako gaku. Bes **sweka** dakam, tadehl katram slimneekam weegli eenemams un pilnigi sagremojams. Muhsu medus naw samainams ar lehti pehrkamàm medus sugam, kuras beeschi wiltotas un beeschi satur egku medu un tadehl war buht par mahgas sahpju zehloneem.

Maksa: 1. sorte (gaischi dseltens) 12 un pus mahrzinas trauzinâ pa pastu 7.50 kap.

II. sorte (galda medus) trauks 10 mahrzinu maksà 6 rubki.

Schim medum — abàm sortem — peemiht wislabakàs ihpaschibas.

II. sorte smarschu un krahsu daschreis maina, bet I. sorte nekad ne.

Behrsa lapa tehja. Fol. Betula pendula, salasitas, isschahwetas un diwreisigi tihrtas pehz prof. Dr. med. W. Winthernitza kunga preekschraksta. Tehja peeleetojama ar sewischkàm sekmem: neeru slimibâs, pee apgruhtinatas elposchanas, sirds slimibâs, pee asthmas, gikts, reimatisma, besmeedsibas, galwas sahpem, uhdens sehrgas, elpas truhkuma, puhschka slimibam u. t. t.

Mandeku — medus — reekstu eewahrijumi. Tihrs bischu medus, mandeles un reeksti; no teem ir islasiti tikai tee wislabakee. Pateeji ideala spehka bariba, kuru weenkahrschi war leetot, smehrejot us rupju, graudu un baltu maisi. Maksà 1¼ mahrzinas 1 rbl. 50 kap.

Tahlak minetàs grahmatas, kuras dabujamas wahzu walodâ un satur daudz mahzibu un ar peesuhtischanu maksà: **„Die Kur aller Kuren".** Von Dr. Ullersberger. 50 kap. **„Der Rettungsanker".** Von M. v. Bergfried 50 kap. **Aufklärung für Frauen. 50 kap. Frohe Botschaft für Lungenkranke.** Dr. med. Buck 75 kap. Aufklärung für Eheleute von Mat. von Bergfried. 50 kap.

Suhtijumi „Ihsteem barojoscheem un nerwu sahleem „Schloß Bergfried" adresejami us augschâ mineto adresi. Atkalpahrdeweji dabun rabatu.

Prowes suhtijums 3 **original paketes** (2 pak. I. un 1 pak. II.), kas peeteek 3 nedelam, maksà 2 rubli us pehzmaksu.

Pilnigs suhtijums 10 original kastites normalâ sastahwâ (barojoschais sahls I, II un nerwu sahls) maksà 6.50 kap. ar peesuhtischanu us pehzmaksu.

Pamahziba par leetoschanu ir klaht katrai kastitei.

Ahrstu kungi dabun personigai pahrbaudischanai par puszenu.

Katrai originalpakai jabuht apsihmetai ar marku: **„Schloß Bergfried."**

Lc 131724

Drukajuschi J. A. Freys & beedri, Rigâ, L. Kehninu eelâ 28.